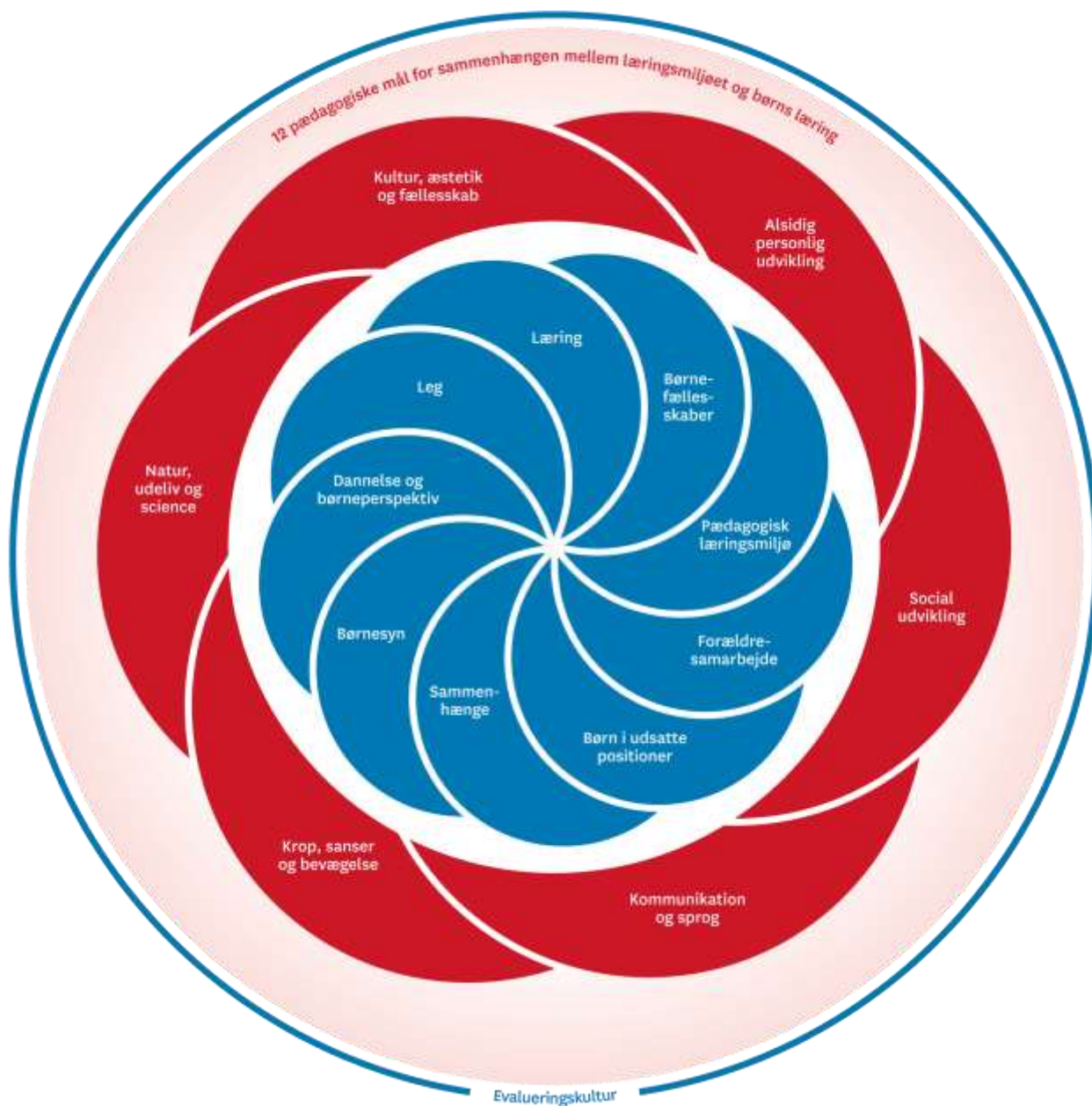

Pædagogisk læreplan for Rudolf Steiner Børnehaven og Vuggestuen Nordstjernen 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Pædagogisk grundlag

Alle danske Rudolf Steiner dagtilbud har fælles værdier, som bygger på Rudolf Steiners impuls og menneskesyn. Men Rudolf Steiner dagtilbud er i praksis meget forskellige i forhold til, hvordan pædagogikken udfoldes på stedet. I Nordstjernen har vi en gennemarbejdet pædagogisk holdning og vi er begrundet i både form og indhold.

Et vigtigt aspekt i Rudolf Steiners impuls er opfattelsen af, at barnet er født med en indre kerne. Den voksne, som arbejder pædagogisk ud fra den impuls, forholder sig til barnet ud fra den forståelse. Den indre kerne skal næres så barnet udvikler sig til et unikt menneske, der kender og tror på sig selv og sin mulighed for at virke i verden alene og i fællesskab med andre.

Rudolf Steiner og pædagogikken

Rudolf Steiner (1861 - 1925), videnskabsmand og filosof født i Østrig, har givet de grundlæggende impulser til Rudolf Steiner pædagogik eller Waldorf pædagogik, som det også kaldes særligt i andre lande.

Rudolf Steiner havde et akademisk udgangspunkt i naturvidenskab og erkendelsesteori. Derudover havde han en evne til at fornemme og beskrive oversanselige fænomener, som førte til et virke som åndsforsker. Han udgav ca. 20 bøger og over 6000 foredrag, hvor han beskrev mennesket, naturen og verden, som udover det, som holdt kan undersøges naturvidenskabeligt, også har et åndeligt indhold. Han gav anvisninger til, hvordan andre gennem meditation og skoling kan nå til samme åndsvidenskabelige erkendelser.

I 1907 skitserer Rudolf Steiner for første gang sine tanker om, hvordan barnet skal opdrages ud fra et spirituelt menneskebillede. Dette menneskebillede beskriver mennesket som en fysisk eksistens, der er en materiel manifestation af nogle åndelige kvaliteter, som virker skabende ind i det fysiske, og kun kan erkendes eller skues åndeligt. Rudolf Steiner beskriver, at der i alle mennesker er noget individuelt åndeligt, som har en eksistens gennem flere liv (reinkarnation). Og at hvert menneske har en overordnet udviklingsvej (karma), som virker som en rød tråd gennem hele livet. Dette spirituelle menneskebillede danner udgangspunkt for Rudolf Steiners pædagogik.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

I Rudolf Steiner pædagogikken ser vi det lille barn som stærkt sansende, nysgerrigt og fantasifuldt. Ethvert barn skal behandles som et unikt individ, der udvikler sig i sit eget tempo, således at barnets individuelle indre folder sig ud gennem opvæksten.

Pædagogikken bygger på den iagttagelse, at barnet frem til 7-årsalderen lærer gennem efterligning. De voksnes opgave er derfor at være efterlignelse-sværdige i alt, hvad de gør. Voksne skal tilstræbe at være autentiske og engagerede, ikke blot i kontakten til børnene, men også i deres forhold til ting og handlinger. Når der bages brød, så æltes dejen på et bord og der formes boller, så børnene kan følge med, deltage og efterligne arbejdet med at bage i deres leg.

Vi lægger vægt på, at barnet er i en dannelsesproces, som vi skal have respekt for, når vi skaber rammerne omkring det. Barnet vil og kan selv række ud efter verden. Det lærer gennem sine sanser, hvor det smager, lugter, lytter, mærker og føler på sine omgivelser, og får derved en inderlig erfaring med alt omkring sig. Barnet øver sig i alle vågne timer på at lære at mestre bevægelse, sprog og tænkning, som danner grundlag for al senere læring.

Barnet har brug for at være i et stimulerende miljø, formet af indsigtfulde voksne mennesker, der bestræber sig på at være værdifulde og tydelige forbilleder. Derfor tilstræber vi at forme dagtilbuddets pædagogiske praksis på en sådan måde, at barnet oplever at blive inviteret ind i et anerkendende og omsorgsfuldt miljø, fyldt med impulser til udvikling og læring. Det skal kalde på barnets lyst til at udforske bevægelse på alle niveauer, til at afprøve og udvikle sit sprog, og til at lære sig at skabe indre billeder og forestillinger.

Dannelse

Før barnet kan begynde at lære, skal det opleve nærvær og kontakt med voksne, som det har tillid til. Barnet har brug for at mærke de voksnes interesse og at de voksne lytter og indlever sig i dets behov. Når barnet har fået en tilknytning til de voksne og kan finde ro inde i sig selv, er det klar til at deltage i et fællesskab og lære nyt. Den tilknytning kan skabes, når pædagogerne er til stede som autentiske, tydelige mennesker, der er parate til at bruge, udtrykke og udvikle sig selv.

Social dannelse sker gennem vores samværskultur, hvor alle deltager i og har betydning for fællesskabet. I garderoben og ved måltider lærer børnene at tage hensyn og vente på hinanden. I daglige sanglege lærer barnet både at være i centrum, og at lade andre være midtpunkt. I børnenes frie leg oplever

de at skabe i fællesskab, og at der i fællesskabet er plads til den enkelte. Gennem venskaber og konflikter lærer børnene sig selv og de andre at kende, og at sætte grænser og samarbejde.

Kulturel dannelse sker gennem den måde hverdagslivet formes på og gennem de ting, handlinger og holdninger, som barnet omgives af. Vi lægger vægt på, at børnene er i en smuk æstetisk ramme; fx at bordet, vi spiser ved, er indbydende dækket med blomster, levende lys og opdækning foran hver plads, så barnet kan se, at lige her skal jeg sidde og spise. Rim og ræmser, sange, eventyrfortælling og årstidsfester henter kulturelt indhold ind i hverdagen med glæde og fantasi. Desuden lægger vi vægt på, at børnene lærer at holde af og føle respekt for naturen.

Moralsk dannelse sker i den daglige omgang med hinanden. Vi forventer, at alle behandler hinanden og tingene omkring os respektfuldt. Vi viser børnene, at der findes værdier, som det er værd at værne om. Børnene hører hver dag fortællinger, som inspirerer til at forstå verdens mangfoldighed og viser veje til at handle i livet.

Social, kulturel og moralsk dannelse handler om at lære respekt for sig selv, andre og sine omgivelser. Det ser vi som grundlæggende for at kunne agere som individ i et demokratisk samfund

Læringsmiljø

Når barnet føler sig tryk, vil det åbne sig for nye indtryk og have lyst til at lege og lære. Et sundt og stimulerende læringsmiljø er karakteriseret ved, at barnet oplever nærvær, ro og sjælelig varme, glæde, begejstring og humor.

Barnet har brug for en overskuelig hverdag, som det kan orientere sig i. I et Rudolf Steiner dagtilbud er hele dagen formet i en fast rytme, som veksler mellem voksenstyrede fælles aktiviteter og fri leg. Ugen forløber i en struktur, som gør dagene genkendelige for børnene. Årstiderne markeres med bestemte aktiviteter, pynt, farver og fester. Meningen med strukturen er at give barnet mulighed for at opleve verden omkring sig som genkendelig og meningsfuld.

Barnet lærer gennem alt, hvad det møder, derfor skaber vi omgivelser og handlinger omkring barnet, som understøtter dets sanselige, kognitive, emotionelle og sociale udvikling:

Barnet stimuleres sanseligt og kognitivt ved at være i omgivelser, der er harmoniske og ved at møde materialer af god kvalitet, typisk naturmaterialer, som dufter, smager og føles forskelligt. I fælles aktiviteter som eventyrfortælling og sangleg stimuleres barnets forestillingsevne og indre billeddannelse. Arbejdet frem til årstidsfester giver barnet sanselige erfaringer med og begreber for fx "høst", når det er med til at høste korn, kværne mel, bage brød eller kerne smør, som på festdagen indtages i fællesskab. De fysiske aktiviteter understøttes af sange, rim og ræmser, som giver ord og begreber

på fx "høst". Sammenhængen mellem fysiske aktiviteter, fortælling og udtryksformer som fx tegning og maling gør, at barnet danner begreber ud fra de sanselige oplevelser og indre billeder.

Barnet stimuleres emotionelt ved at lege med andre børn og ved samvær med pædagogerne. Det får mulighed for at udvikle empati og medfølelse, når det oplever, hvordan alle hjælper hinanden, venter på hinanden og accepterer hinandens forskelligheder. Barnets tætte relationer til pædagogerne udvikles og plejes gennem fælles aktiviteter som det fælles måltid og den daglige fortælling, og gennem mere individuel kontakt fx i garderoben, ved madlavning, på gåture og når det lille barn skal have omsorg og pleje.

Endelig stimuleres barnet socialt gennem fællesskabet med de andre børn såvel i voksenstyrede aktiviteter som i fælles leg.

Leg

Legen er barndommens sprog. Den fantasifulde leg skabes ud fra det, der er for hånden i kombination med oplevelser, barnet har haft. I legen lever barnet det, som det møder omkring sig ved at efterligne og afprøve.

Jo simple barnets legetøj er, jo bedre kan det udvikle sin fantasi; dukken skal både kunne være glad og ked af det, klodserne skal både kunne bruges til at bygge et slot og gøre det ud for tilskuere omkring en racerbane. I legen øver barnet sig hele tiden. Og i legen bearbejder barnet sine oplevelser og erfarer, at det er muligt at bruge sin fantasi til sammen andre børn at skabe et fælles univers, hvis rammer alle må indordne sig under og bidrage til. I den frie leg kan børnene lege alene eller med hinanden. Det vigtige er, at fantasien udfoldes og roller og begreber prøves af. Det bidrager til at skabe en social fleksibilitet i barnets indre. Den frie leg danner derfor udgangspunkt for barnets individuelle, sociale og demokratiske dannelse.

Vi lægger vægt på, at der er god tid til at lege, og at alle leger på mange måder. I dagtilbuddet skal der være plads til hurtigt løb, stille madlavningsleg i sandkassen, koncentreret opbygning af hule, omsorgsfuld pleje af dukken, voldsom kamp mod dragen osv. Vi opfordrer og inspirerer børnene til at lege med forskellige børn og at prøve forskellige roller i legene. Mens børnene leger, er pædagogerne optaget af hverdagens gøremål. De laver noget, der skal bruges i dagtilbuddet, og som børnene kan efterligne i leg eller deltage i som fx madlavning, ordne vasketøj, lave bål eller reparere legetøj. Samtidig er pædagogerne til stede og kan understøtte, gribe ind eller stimulere, når det er relevant.

Pædagogernes praktiske og fælles pædagogiske aktiviteter, fx ture i naturen, oprydning og historiefortælling bidrager til, at børnene får et fælles udgangspunkt, som de kan spejle og forvandle i legen. Det gør det lettere for dem at finde sammen om fælles leg.

Læring

I Rudolf Steiner pædagogikken lægger vi vægt på, at barnet lærer at være i verden som sig selv. Det lærer barnet først og fremmest gennem leg og ved at blive mødt af tydelige, nære og omsorgsfulde pædagoger, som det kan efterligne. Derfor skal pædagogen være et forbillede i alt, hvad han eller hun gør fra modtagelsen af forældre og barn om morgenen til oprydning før lukketid.

Barnet vil gennem sin tid i dagtilbuddet lære at blive selvhjulpen ved fx af- og påklædning. Det vil lære sin krop at kende og udvikle sin grov- og finmotorik gennem alle dagens aktiviteter. I dagtilbuddet ønsker vi at bruge omgivelserne; ved at løbe i sand, klatre i træer, grave huller, save brænde, lytte til fuglene, undersøge dyrespor osv. skærpes børnenes opmærksomhed og motorik.

Forudsætningen for at det unge og voksne menneske kan tænke og agere kreativt og innovativt er, at det som barn stimuleres til at udvikle en rig indre billedverden. I en verden, hvor billedmedier fylder meget, møder barnet konstant færdige ydre billeder, som ikke stimulerer dets egen indre billeddannende aktivitet. Vi forsøger, særligt gennem fortælling og eventyr, at vise arketyperiske kvaliteter, som kan inspirere børnene til at bruge deres fantasi og danne deres egne billeder. Ligesom børnene, uanset køn, deltager på lige fod i alle aktiviteter, og alle prøver rollerne som prinsesse, ridder eller heks.

Vi søger at udvikle barnets følelsesliv ved at understøtte det i at lytte til og udtrykke sig selv. Barnet udvikler sit sprog gennem samtale og fortælling, fri leg, sange, rim og remser. Barnet udvikler sine fysiske kompetencer gennem daglige gøremål som at tegne og male, feje, skrælle gulerødder, slæbe brænde. Op til årstidsfesterne deltager barnet i forberedelserne, hvor der fx til påskefesten skal sys kyllinger, og til lanternefesten skal laves lygter til levende lys. Barnet lærer ved at prøve, fejle og prøve igen, indtil det lykkes. Pædagogen skal støtte barnet i at komme igennem processen, såvel ved at lære det håndværket som ved at træne tålmodighed, ihærdighed og fordybelse.

Børnefællesskaber

Det er eksistentielt vigtigt, at barnet føler sig som en del af et fællesskab. Fra fødslen sker tilknytningen til forældrene og den nære familie. Når barnet begynder i dagtilbud, skal det føle sig som en del af fællesskabet dér. Basis herfor er, at barnet føler tryghed ved pædagogerne og at det føler sig set og anerkendt, som den det er.

Børnenes fællesskab udvikles gennem leg, fælles aktiviteter og en oplevelse af at være i og bidrage til fællesskabet. I legen lærer børnene deres egne

grænser og behov at kende, de afprøver forskellige roller og lærer af hinanden. Igennem aktiviteter som sangleg, dukketeater og årstidsfester får børnene en fælles fortælling, som bidrager til oplevelsen af at være del af fællesskabet. Gennem disse aktiviteter lærer børnene desuden som gruppe at vente og at lytte til og lade sig inspirere af hinanden og pædagogerne. Alle hverdagens gentagne aktiviteter som måltider, af- og påklædning og ture ud af huset er med til at styrke oplevelsen af at være en gruppe, der venter på og tager hensyn til hinanden.

Pædagogens opgave er at sikre, at alle børn er en del af fællesskabet og at være opmærksom på, at det er muligt at tage del på forskellige måder. Der vil i mange børnegrupper være børn med særlige udfordringer og behov, det kan styrke de andre børns kompetencer i forhold til at rumme forskellighed.

En forudsætning for, at barnet kan føle sig som en del af fællesskabet er, at det faktisk er til stede. Børn, som jævnligt er væk eller først kommer, når dagen er i gang, kommer let på overarbejde, når de skal finde ind i børnefællesskabet og hverdagens rytme. Dog kan særligt det lille barn have brug for en fridag.

De daglige strukturerede fælles aktiviteter i Rudolf Steiner dagtilbuddet gør det naturligt, at alle deltager i og bidrager til fællesskabet. Det betyder, at det barn, der har svært ved at deltage i fx en maleaktivitet eller fælles gåtur, vil blive hjulpet til at komme ind i fællesskabet. Jo ældre barnet er, jo større forventninger kan pædagogerne have til, at barnet kan mærke og forholde sig til egne og andres behov og til, at det kan bidrage til fællesskabet.

Pædagogisk læringsmiljø

Det primære i børns trivsel er tilknytning. Vi i Nordstjernen sørger for at være voksne nok til børnene. Vi har pædagoger til stede fra åben til luk. Vi opdeler børnene i mindre grupper noget af tiden så at der er mulighed for tættere kontakt med en voksen for alle børn. Alle i huset bestræber sig på at være nærværende og tydelige så børnene ved hvem vi er og hvor de har os. Det skaber tryghed og

tilknytning. Når vi har etableret denne tilknytning, kan børnene begynde at lære, udvikle sig og danes.

Hos os i Nordstjernen er dagene bygget rytmisk op med en vekselvirkning mellem voksen styrede aktiviteter og fri leg. Det kan vi kalde for ind og udånding, hvor indåndingen er det voksenstyrede hvor børnene øver sig i at tage imod og udåndingen er den frie leg hvor børnene engagerer sig i selv valgte aktiviteter. Vi har en dagsrytme, ugerytme og en måneds-/årsrytme. Det er vores overbevisning at en tydelig og harmonisk rytme giver børnene muligheden for at mestre deres liv: de kan hurtigt blive fortrolige med formen og er så frie til koncentrere sig om indholdet. Hvis man ikke ved hvordan dagen ser ud kan det skabe ængstelighed hos de små børn. Det er vores erfaring at børn hurtigt falder til i vores hus fordi rytmen er bærende. Når man er i travlhed, har man kræfter til rådighed til at bygge videre på sin udvikling.

I vuggestuen har vi en fast dagsrytme. Der er 3 voksenstyrede samlinger hver dag: sangleg med formiddagsmad, frokost og eftermiddagsmad. Vores samlinger varer omkring 15 minutter. Vi forventer at børn fra 1 til 3-årsalderen kan holde fokus i 10 til 15 minutter, så vi sætter tidsrammen derefter, hvor de øver sig i at være med. Uge og årsrytmen bliver belyst i den mad vi spiser og de sange vi synger, og i den årstidspynt der er i rummet. Om formiddagen leger vi ude i haven og om eftermiddagen inde på stuen. Vuggestuebørn er meget optaget af at lære at gå, tale og at blive selvhjulpne. Vi har en ukompliceret og tydelig dag så de kan bruge tid på disse ting. Vi lærer at være her på jorden, helt fra at lære at spise, sove, gå og tale til at begynde at få venner og lege med andre. Vores dag er indrettet for at optimere dette.

I børnehaven er rytmen mere udviklet, hvor dagsrytmen varierer lidt efter ugens dag. Vi har forskellige tilbud hver dag, for eksempel onsdag har vi bagedag. Det som er fælles for alle ugens dage, er at der er voksen styrede aktiviteter 3 gange om dagen: morgensamling, frokost med eventyr, og eftermiddagsmad. Selvom mad ofte indgår i en samling, er der også stort fokus på andet en ren spising. For eksempel øver vi at lytte til andre, at selv være midtpunkt, og at tage imod fælles beskeder. Vi forventer at børn i 3 til 6-årsalderen er i stand til at holde fokus i 20 til 30 minutter, så det øver vi. Indimellem samlinger er der fri leg, og sidst på eftermiddagen er der ofte kreative tilbud. Der er en vekselvirkning imellem det man skal og det man vil, for det er en stor del af at indgå i et fællesskab. En del af vores rytme er også at vi deler os i aldersbestemte grupper: Markmus (de yngste) og Skovtrolde (de ældste). Dette giver plads til at målrette aktiviteter til en bestemt aldersgruppe.

For at opsummere, så har vi i hele huset en rytme med aktiviteter der omfavner hele dagen, fra vi åbner til vi lukker hvor der er pædagoger til stede. For os, opstår læring hele dagen, både i hverdagsituationer, gennem leg og i de voksenstyrede aktiviteter og der er tid det hele, hver dag.

Samarbejde med forældre om børns læring

I Nordstjernen starter vores samarbejde med hjemmet inden barnet starter hos os. Inden man starter, får man en håndbog med hjem hvor vi fortæller om vores pædagogik, og også vores forventninger til samarbejdet. For eksempel, er mødetider meget vigtige for os og det forventer vi at der er respekt for.

Til opstartsmøde lægger vi en indkørings plan for barnet som strækker sig over en uge. En forælder er med barnet over en uge, hvor vi starter med at de er der hele tiden, og så er barnet alene i en time, så to, og til sidst en hel dag. Vi fortæller gerne om vores arbejde, men det at forælderen er med gør at de kan se og opleve en dag hos os. Det skaber større forståelse.

Vi afholder 2 forældremøder om året hvor vi vælger temaer ud fra det som rører sig i forældregruppen på det tidspunkt. Det er en mulighed for os at fortælle om vores pædagogik på et dybere niveau. Vi har samtaler om hvert barns udvikling en gang om året. Er der noget akut kan vi vælge at tale sammen over telefon, skrive mails eller lægge ekstraordinære møder. Alle møder ligger efter åbningstid da vi ikke vil gå på kompromis med det nærvær vi har med børnene i løbet af dagen.

Vi vil gerne give korte beskeder om dagens forløb ved afhentning, dog er vi varsomme om hvordan det foregår da det er vigtigt at barnet ikke overhører samtaler som ikke er for dets ører. Det er vigtigt for os at vi beholder en lethed i stemningen med hinanden, så svære samtaler hører ikke til i en garderobe.

Vi bestræber os på at sende informative nyhedsbreve ud på mail så ofte vi kan.

At gå i en Rudolf Steiner institution giver forældre en god mulighed for at være en del af et fællesskab. Vi har arbejdslørdage og årstidsfester hvor vi alle mødes flere gange om året. Det plejer at være meget rare sociale begivenheder til gavn for alle. Som alle fællesskab, forpligter man sig også selv til at bidrage til at det bliver en succes.

Børn i udsatte positioner

Vi i Nordstjernen bestræber os på at være rumlige over for vores børn, med alle deres forskelligheder. Vi har haft børn med diagnoser som der bliver taget højde for. For eksempel, havde vi et barn med Tourette Syndrom, som ikke kunne deltage fuldt til morgen samling. Der hvor han gav udtryk for det, fik han lov til at se på. Dette var helt accepteret af de andre børn og af de voksne. Vi havde også et barn der havde brug for tid til at omstille sig, og barnet blev altid varslet i god tid når vi skulle noget nyt: "om 10 minutter kommer jeg tilbage, og så skal vi rydde op sammen førend vi spiser". På den måde havde barnet muligheden for at forberede sig på et skift. Nogle gange kan børn befinde sig i sårbare livssituationer, som en skilsmisse eller et dødsfald. Her vil vi til en hver tid samarbejde med forældrene omkring barnets situation så vi kan hjælpe barnet komme igennem en svær tid. I alle tilfælde har vi et godt samarbejde med PPR og familiekonsulenter, når vi føler at vi og barnets familie har brug for ekstern hjælp.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvert år er der en gruppe børn der skal videre i skole og efter hver sommerferie bliver der en ny dynamik i børnegruppen. Nogle nye børn skal finde ud af at være "de store" i børnehaven. Det tager tid for børnene at finde ud af *hvem er jeg og hvem er vi* i denne nye konstellation, og vi pædagoger ved at der altid er lidt tumult i børnegruppen de første 10 uger efter sommerferien. Så falder der ro på, og vi går et spændende efterår i møde med genkendte fester og den varme Juletid.

Efter Julen er børnene godt landet i deres nye roller som de store og er klare til nye udfordringer. Her starter vi et projekt op for dem som hedder Kongeklubben. Kongeklubben mødes 2 gange om ugen hvor børnene laver kunstneriske projekter som kræver mere koncentration og større fingerfærdigheder. Vi øver os i at koncentrere os i 45 minutter på noget som ikke bliver færdigt første gang, men som skal lægges væk og genoptages igen. På den måde øver de at holde fokus og at se et større sammenhæng end kun her og nu. Vi syr, vi maler, vi arbejder med træ, og udforsker teknikker vi ikke har prøvet før.

Vores familier vælger mange forskellige skoler, og besøgsdage til skoler er således noget de selv står for.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi er en by børnehave. En stor del af vores børn bor i lejligheder i Valby og på Vesterbro. Vi har oftest en forældregruppe der hyppigt bruger byens tilbud af museer og kulturelle begivenheder. Vores ture ud af huset bliver brugt for at skabe en modpol til bylivet. Vi tager ud i naturen. Vi tager oftest til Dyrehaven hvor vi kan følge årets gang på første hånd: vi mærker varme, kulde, regn, sne, mudder... Vi ser naturen spire, vokse og visne og så komme igen. Vi ser dyr og små kryb, og vi bruger alle vores sanser for at blive et med naturen.

Ved høsttid tager vi på en bondegårdstur. Vi har besøgt Frilandsmuseet mange år, og det vil vi bestræbe os på fremover.

For os er denne samhørighed med naturen det vigtigste vi kan give børnene som kan lægge et fundament for deres fremtid. For os er det læringsmiljø som naturen er et uundværligt komplement til det at være en by-institution og er den del af lokalsamfundet som gavner os mest.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

De voksne i Nordstjernen tager ansvar for at børnenes miljø er så hensigtsmæssigt for dem som muligt. Dette gør vi på forskellige måder. Til dels er det de fysiske rammer, men også de sjælelige.

Vi har indrettet de fysiske rammer på en æstetisk måde hvor farver på væggene er nøje udvalgt til at skabe harmoni. Vi bruger møbler i natur materialer som er i børnestørrelse, og vi har en belysning som er mildere for børnenes øjne. Vi placerer legetøj i børnehøjde så de selv kan tage det de vil bruge, og alt legetøj har sin egen plads. Vi pynter på stuerne med blomster i vindueskarmene, og med årstidsborde som spejler årets gang. Vi er meget betænksomme i forhold til at holde rene linjer, at der ikke er for mange ting som roder. Alt dette skaber et fysisk børnemiljø som er behageligt, æstetisk og overskueligt for børnene.

Vores haver er indrettet for at være grønne. Vi ønsker for vores børn at de føler at de går ud i en have med blomster, træer, og græs og ikke en legeplads af beton.

Vi skaber et sjæleligt rart miljø for vores børn. Vi har mange voksne, så det er muligt at få hjælp når man behøver det. Vi er til stede for at hjælpe når der opstår konflikter. Vi arbejder på at have en fællesskabsånd i huset. For eksempel, synger vi alle børnenes navne hver dag og lægger mærke til dem der ikke er der. Vi sender varme tanker til dem der er syge derhjemme. Vi har mange fælles glade oplevelser i løbet af årets gang, som også styrker vores fællesskab, så som Høst fest eller Lanternefest. Dette er vigtigt for at børnene kan have et stærkt tilhørsforhold til det sted de bruger mange timer i.

Vi deler børnehavebørnene i to grupper så aktiviteter kan blive målrettet til deres aldersgruppe. Dette skaber et børnemiljø hvor der er fokus på det man kan, med mål som er opnåelige. Dette giver en større følelse af succes, og børnene får mere selvtillid. I samme ånd, italesætter vi ofte alt det børnene kan.

Det er vores overbevisning at det er de voksne der viser vej, da børnene spejler sig i vores handlinger og helt ind i vores sjælestemninger. Derfor, som voksne, bestræber vi os på at værne om vores fysiske miljø, og udstråler at børnehaven er et rart sted at være. Vores oplevelse er at vores børn gerne vil i vuggestue og i børnehave, og det er forældrene der udtaler sig om dette. Er der et barn som ikke vil i børnehave, tager vi det alvorligt og undersøger hvorfor med forældrene. Dette sker meget sjældent, i bund og grund, hvilket også er hvorfor vi tager det til efterretning.

Vi arbejder med børnenes perspektiver ved at observere hvordan de bruger rummene og legetøjet og om de er stimulerende for dem. For eksempel, så havde vi en dukkekrog med et fint lille bord og en kurvefletsofa og stol. Men det blev ikke brugt da det de egentlig ville var at bygge busser, rumskibe eller slotte ud af møblerne. Den lille sofa kunne ikke forvandles uden at det blev farligt at bruge da den stod på hovedet og blev ustabil. Vi har så købt nye møbler som kan bruges på mange forskellige måder, og et mere indbydende køkken. Lige pludselig er dukkekrogen meget brugt igen, både som et hjem hvor man sover og laver mad, men også som tog, bil, og jorden-er-giftig bane. Vi hjælper børnene med at følge deres interesser med det voksne blik at sørge for at det er sikkert for dem.

De seks læreplanstemaer

Der er 6 læreplanstemaer er: Alsidig personlig udvikling, social udvikling, Kommunikation og sprog, Krop, sanser & bevægelse, Natur, udeliv & science, og til sidst Kultur, æstetik og fællesskab. Temaerne kan ikke ses som separate, men snarere i sammenhæng og i samspil med hinanden.

Gennem vores rytmer og aktiviteter i vuggestuen og i børnehaven kommer vi rundt om alle temaerne i løbet af dage, uger og på årsplan. Vores årstidsfester kan ses som centrale i dette arbejde, hvor der bliver brugt tid på at bygge den op med sang, kreative forberedelser, at afholde selve festen hvor alle sanser er involveret, og også den efterklang der er efter festen. For eksempel, rummer en fest som Høstfesten alle 6 læreplanstemaer på en gang.

Hverdagens gøremål er store læringsrum hvor man kommer ind over mindst fire læreplanstemaer på en gang. For eksempel, i garderoben skal jeg finde min egen plads og mit tøj (personlig udvikling) Jeg skal øve mig i at tage tøj på (krop og bevægelse), samtidigt med at jeg lærer overbegreber som tøj faktisk indeholder specifikke begreber som jakke, sko, hue... (kommunikation og sprog) og jeg skal lære at vente på at alle er færdige (social udvikling). Dette sammenhæng kan også ses i de fleste af vores aktiviteter, hvor man oftest skal forholde sig til egne gøremål, som er i samspil med andre, som man skal kommunikere om, vurdere, prioritere.

Vores stærke fællesskab er bærende for vores kultur. Vi er nysgerrige på hinanden, nye mennesker og aktiviteter (dog ikke altid mad for børn kan være noget så skeptiske omkring noget de ikke har smagt før!) og vi har mod på livet for vi bliver budt noget som vi kan mestre. Dette kan lade sig gøre fordi de voksne tager ansvar for relationerne og stemningen i huset, og vi stiller krav som er opnåelige for hvert alderstrin.

For at vores børn for den fulde pakke, pædagogisk set, er det derfor vigtigt at man deltager i en hel dag, en hel uge og et helt år. Selvfølgelig må man gerne holde fri, men man skal som forældre have øje for helheden. Vores børn har i Nordstjernen et fællesskab som er en stor del af deres liv hvor de udvikler sig personligt og socialt og som giver et godt fundament for resten af livet.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Børnehaven:

I vores børnehave er det sociale fællesskab med til at styrke barnets alsidige udvikling. Vi har en rytme hvor barnet øver sig i at modtage og at give, se andre og bliver set. For eksempel, er der aktiviteter der er voksen styret, som morgen samling/sangleg, maling, og bagning. Her lærer barnet at lytte, at følge beskeder, og at efterligne. Barnet kan blive tilbudt at være i fokus i fællesskabet ved at have en rolle i en sangleg, eller være den der f.eks deler frugt ud. Samtidigt, øver de andre sig i at holde sig tilbage og vente på deres tur. Sammen, deler vi glæden ved at synge og bevæge os, og glæden ved at være kreative. Når vi har børnemassage, handler det om at give omsorg for andre, og at lære at give en blid fysisk berøring.

En del af rytmen er også at vi deler os i mindre, alderssvarende grupper: Markmus og Skovtrolde i børnehaven. Med mindre grupper er der større rum til at udfolde sig individuelt, og det er nemmere at få voksen kontakt. Der er også bedre plads til fri leg.

I fri leg er der et afgørende udviklingsrum for barnet. Legen indeholder flere samarbejdsaspekter, som er med til at udvikle børn. Igennem legen forhandles der, man lærer om kompromisser, evnen til at dele samt forskellighed, hvilket er erfaringer, der i høj grad bidrager til barnets alsidige udvikling. Vi giver stor plads til børnene at have fri leg i børnehaven. En del af fri leg er at lære konflikthåndtering. Børnene får lov til øve sig i at være selvstændige, at stå på egne ben. Opstår der en konflikt, handler de voksne på forskellige måder. I starten, vil den voksne observere konflikten for at se om de kan løse den selv. Alt efter hvordan det går, nærmer den voksne sig, og til sidst går man ind og hjælper med at løse konflikten. Det ville typisk være, at få en dialog mellem parterne i gang, f.eks :

Barn 1 "jeg må ikke være med i legen "

Voksen til barn 2 " nå, hvad er det i leger? "

Barn 2 " vi leger far, mor børn, og barn 1 vil være mor, men det er jeg"

Voksen til barn 2 " hvad kan barn 1 så være? "

Barn 2 " vi mangler en baby og en storebror"

Voksen til barn 1 " vil du være baby eller storebror? "

Barn 1 " ja! Baby"

Er det en konflikt med en 3-årig eller yngre, ville vi skride ind i konflikten hurtigere, da de ikke har opbygget helt så mange sproglige kompetencer endnu, og vi kan vælge at tage barnet væk fra konflikten for at få en rolig snak alt imens de bliver trøstet.

Vuggestuen:

I vuggestuen har vi særligt fokus på tryghed og nærvær, og genkendelighed. Vi har en lille gruppe med 12 til 13 børn og det giver plads til det lille barn at udvikle sig i rolige og trygge rammer. Små børn er meget optaget af at kravle, gå, klatre op og så videre. Vi giver tid til det.

Vi har en god personalenormering med 4 voksne, og dette gør det nemt for børnene at få den voksen kontakt det lille barn har behov for.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnehaven:

I omgivelser, hvor børn føler sig set, trygge og respekterede, vil en udvikling af deres sociale kompetencer være en naturlig del af deres hverdag igennem leg og samvær med andre børn og voksne. I Nordstjernen, har vi en fast rytme der giver børnene tryghed. De voksne bestræber sig på at have en tydelig og kærlig tilgang til børnene, hvilket er afgørende i at børnene føler sig set. Sociale kompetencer er for eksempel, evnen til at: være nysgerrig, udtrykke følelser, se og forstå andres behov, vide hvordan man handler i forskellige situationer, indgå i venskaber og relationer til andre børn.

Det er de voksne der viser vej ved at være efterlignings værdige. En af de færdigheder børnene i Nordstjernen tilegner sig er evnen til at komme til ro når det kræves, og at udfolde sig der hvor der er rum til det. Vi laver forskel på indendørs og udendørs lege, for at lære at begå sig forskellige steder. F.eks løber vi udenfor, og laver perler og tegner i et mere stille rum. Når vi tager offentlig transport taler vi med små stemmer og sidder på vores pladser for ikke at genere andre passagerer.

Med de yngste børn, har vi den regel at alle må være med. Når børnene bliver ældre(f.eks de 5-årige) må man godt sige at der ikke er plads i en leg, og man skal lære at respektere et "nej". Det er et meget subtilt og følsomt område, og der kan ikke være en fast regel. To børn kan være i gang med en leg de

har aftalt og bygget op på en særlig måde, så der ikke lige er plads til en til. Her øver vi os i at sige "Nej, du kan ikke være med lige nu, men jeg vil gerne lege med dig senere". Bliver man afvist, vil den voksne hjælpe barnet videre, enten ind i en anden leg med andre børn eller i en god aktivitet/leg med den voksne (bygge togbane, tegne, hjælpe i køkkenet eller lignende)

Vi hjælper hinanden med at rydde op i huset, enten man lige har leget med legetøj eller ikke! På den måde, øver vi os i at tage hensyn til fællesskabet og værner om vores hus.

Vuggestuen:

Vuggestuebørn er i gang med at tilegne sig sprog, og kan således ofte ikke bruge sproget for at løse konflikter, eller for at invitere til leg. Det gør at vuggestuebørn er mere tilbøjelige til at slå eller bide. Det er den voksnes opgave i vuggestuen at meget blidt og roligt vise alternative handlinger. For eksempel, age med hånden i stedet for at slå. Ser vi et barn der vil slå kan vi vælge at tage barnet væk fra situationen og tilbyde en anden leg.

Aldersgruppen spreder ret vidt, fra 1 år til 3 år. De lidt større børn har brug for lidt mere stimuli end de yngste, og de bliver tilbudt at komme på besøg i børnehaven en gang imellem, eller at komme ud i haven med børnehavebørnene. En gang om ugen, når vi har Markmus dag i børnehaven, kan vi vælge at en gruppe af vuggestuebørnene går over til sangleg i børnehaven. Det styrker forbindelsen mellem de to grupper.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børnehaven:

Stimulering af sproget ud fra barnets interesser

Der er mange stunder i hverdagen, hvor der er anledning til samtale på barnets præmisser. Det kan være fælles oplevelser, barnets undren over ting og handlinger, italesættelse af følelser eller gøremål, oplevelser i naturen og andre mennesker. I børnehaven har vi mindre spise grupper på 6 til 10 børn, hvor vi øver os i at samtale. Her handler det om at lære ikke at tale i munden på hinanden, at lytte til andre, og at byde ind i samtalen på en relevant måde. Der er også ofte tid og plads til samtaler med et barn alene i løbet af dagen. I vuggestuen taler vi med børnene omkring deres omgivelser og handlinger. For eksempel, vi kigger på myrer i haven. I alle tilfælde, lægger vi vægt på at vi voksne ikke overfuser børnene med ord, men lader dem selv komme til orde.

Stimulering af sproget via daglige gøremål

Gennem daglige gøremål, kopierer børnene de voksne. Her kan de voksne støtte barnet ved at sætte ord

på handlinger og praktiske gøremål. Vi har mange daglige gøremål, så som at skrælle grøntsager til frokosten, vi folder vasketøj, fejer gulvet, rydder op. For eksempel, så har alt legetøj sin egen plads, og alle stuer har navne: malestuen, eventyrstuen, sangstuen. Vi sætter ord på handlinger for at give et bredt spekter af begreber på en naturlig måde.

Kreativ stimulering af sproget

Man kan skabe et fællesskab med børnene omkring sange og dans, rim og remser, eventyr, og fortællinger. Det giver glæde og nærer barnets fantasi, og udvider barnets kompetencer både socialt, fysisk og sprogligt. I Nordstjernen synger vi hver dag. Et sanglegsforsløb indeholder både sange, rim og remser, med finger lege og større fagter. Vi bruger gerne "gamle" sange fra vores egen barndom og Halfdan Rasmussen rim og remser. Der er i disse et stort fokus på sprogstimulering, også igennem "vrøvlerim". Vi fortæller både remseeventyr, så som "lille kyller rylle" eller folkeeventyr fra brødrene Grimm eller de norske Asbjørnsen og Moe. De voksne lærer eventyrene udenad, og på den måde er der fokus på det talte sprog. Remse eventyr er oftest bygget op med et bordspil af dukker. Børnene efterligner ofte selv eventyr med dukker og digter gerne selv eventyr ud fra det de har hørt.

Vuggestuen:

I vuggestuen er børnene i proces med at tilegne sig sprog. De voksne understøtter dette med at sætte ord på sine handlinger, f. eks " jeg skærer æbler" "nu løfter jeg op i dine ben for at give dig ble på". Vi gentager også det børnene siger (evt. med en inkorporeret rettelser) for at styrke følelsen af forståelse. Eksempel:

Barn: "ha' kovi"

Voksen: " vil du gerne have skovlen?"

Det er vigtigt at vi bruger et rent og tydeligt sprog i vuggestuen, og vi minimerer voksen snak, for børnene efterligner alt og bruger den voksne som rolle model. Verden er fuld af begreber som børnene søger til sig!

Vi synger og laver fingerlege med børnene hver dag.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Rudolf Steiner har beskrevet 12 sanser der sammen giver et helt menneske.

De kan ses i tabellen nedenunder.

Nedre-Vilje	Mellemste-Følelse	Øvre- Tanke
Følesansen	Lugtesansen	høresansen
Livssansen	smagssansen	sprogsansen
bevægelsessansen	synssansen	Tankesansen
ligevægtssansen	varmesansen	Jeg-sansen

Det nyfødte barn opfatter hovedsageligt gennem viljes- og følelsessanserne. Det er meget følsomt for lugt, smag, lys samt varme og kulde. Det har brug for øjen- og kropskontakt samt at blive omhyllet. Det sanser og efterligner bevægelser og lærer derigennem efterhånden at kontrollere sin krop gribe, kravle, stå, gå, løbe, osv. Via høresansen udvikler barnet efterhånden de øvre sanser og lærer at forstå verdenen

Man udvikler alle sanser igennem livet, men de små børn starter med de nederste som er fundamentet for at kunne udvikle sig. Ligevægt sansen hjælper os at rejse os op, Følesansen er den som er til for at vi kan mærke omverden, og en afgrænsning mellem os og verden. I vuggestuen giver vi således tid og plads til at børnene kan bevæge sig selv så meget så muligt, både inde og ude. Vi giver plads til at røre ved alt, undersøge blade, klodser, sko... De skal også lugte, smage, se på alt (også gummistøvler) for at forstå hvad det er. I Børnehaven bygger vi videre på dette, og udfordrer børnene til at kunne bevæge sig mere og mere selv. Hvis man gerne vil op på tårnet i haven, skal man kunne selv. De voksne løfter ikke børnene op. Vi går ture som passer i længde og sværhedsgrad for aldersgruppen, for eksempel over Markmusene at gå tur, hånd i hånd, rundt om blokken hvor Skovtroldene tager toget en gang om ugen til Dyrehaven hvor der er mange trapper involveret og vi for det meste får gået mindst 5 km. Når man så har mestret at løbe, skal man også mestre at holde sig i ro. Det øver vi her dag til samling og eventyr.

Høresansen er vejen ind til at lære at tale, danne sig tanker og finde ud af hvem er jeg.

I Nordstjernen er en sund udvikling af kroppen gennem alle sanserne noget vi arbejder på hver dag, og er fundamentet for at alle andre læringsrum kan blive udviklet. Krop, sanser og bevægelse er således et læreplanstema der er gennemgående i alle de andre.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Oplevelser i naturen udvikler børn følelsesmæssigt, mentalt og fysisk. I Nordstjernen giver vi børnene mulighed for at opleve glæden ved at være i naturen på forskellige årstider, og de udvikler respekt for natur og miljø. Børnene får muligheden for at få kontakt med de fire elementer: jord, vand, luft og ild. Vi graver i jorden, vi leger med vand (for eksempel bygger vi vand-baner) og vi mærker blæsten. En gang om ugen tænder vi bål i haven

Når vi tager med Skovtroldene i skoven en gang om ugen, hele året rundt, får vi oplevet årets gang. Vi ser anemoner om foråret, alt fra de lysegrønne blade til sensommerens mørkegrønne farver, og alle de modne frugter og svampe om efteråret. Vi finder ramsløg og nødder, og tørrer svampe eller brændenælder. Når vi færdes i naturen, øver vi os i at gøre det med respekt. Når vi ser dyr, er vi stille for ikke at skræmme dem. De voksne gør børnene opmærksomme på at vi er i dyrenes hjem, og ikke skal forstyrre dem. Vi passer altid på at ikke efterlade skrald eller ødelægge vores omgivelser. Vi leger i skoven, og går også på opdagelse og bliver forundret over det vi ser.

I haven, har vi etableret plantekasser hvor vi dyrker salat, tomater, græskar eller lignende så at børnene får muligheden for at følge med i hele processen fra jord til bord. Vi tager også på bondegårdstur hvert år for at høste korn med bondemanden. Efterfølgende binder vi neg, tærsker og maler vores korn, og bager et stort brød til vores høstfest.

Oplevelsen af årets gang og naturen bliver forstærket når vi holder sangleg, for vi synger sange der passer til årstiden og til vejret. Vi får også en begyndende matematisk forståelse når vi mærker og sammenligner hvor store, små, tunge, lette ting er, for eksempel sten og pinde. Vi tæller hvor mange kastanjer vi har samlet eller hasselnødder vi har høstet.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i li-geværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

I Nordstjernen har vi vores egne traditioner som grunde dels i antroposofien, og dels i de folkelige traditioner der findes i Danmark.

En stor del af vores traditioner er vores årstidsfester. Med en årstidsfest, forbinder vi os med årets gang, og med jorden. Vi bringer det åndelige ned i børnehøjde, og vi bringer det jordiske op til det åndelige i voksen højde, så en årstidsfest gavner alle.

Vi skelner mellem hverdag og fest, og vi laver festdagen til noget særligt. Vi dækker bordene pænt op til spisning, pynter børnehaven, og tager fint tøj på. Vi har en højtidelig stemning (selvfølgelig i børnehøjde!!) og viser at dette er noget vi syntes er vigtigt. Vi følger danske traditioner så som at danse rundt om juletræet, eller tage på frokost i det grønne til Pinse, eller klæder os ud til fastelavn. Og, så har vi dage som er særlige for en Rudolf Steiner børnehave, så som Michaelsfesten til september.

Når vi holder en fest, er der noget for alle sanser: vi spiser noget specielt, vi synger og danser, og vi laver noget fysisk med børnene. For eksempel kunne det være at klippe julepynt, male pinsefugle, filte påskekyllinger eller lignende. Vi arbejder med mange forskellige materialer og er gerne eksperimenterende i vores kreative forberedelser: en pinsefugl kan laves på mange forskellige måder, for eksempel.

Vi lægger vægt på at vi skaber et stærkt fællesskab med børnene og deres familier, som bygger på de værdier der ligger i antroposofien. Vi har en mangfoldig børnegruppe, oftest fra mange andre europæiske lande, og vi er nysgerrige på vores forskellige traditioner, dog samles vi alle omkring antroposofien.

Evalueringskultur

Vi har en veletableret praksis i at evaluere på vores årstidsfester, og vi evaluerer løbende på vores rytmer i huset. Vi er i proces med at udvikle denne praksis hvor vi kommer rundt om hele husets opbygning af rutiner, aktiviteter, forældresamarbejde, og børnemiljø.

Vi er især optaget af at lave praksis fortællinger og bruge standpunkts skemaer.

